

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o Akcijskem načrtu EU za gozdove

COM(2006) 302 konč.

(2006/C 324/14)

Evropska komisija je 19. julija 2006 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Odbora je 4. julija 2006 strokovno skupino za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje zadolžilo za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti zadeve je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 430. plenarnem zasedanju 26. oktobra 2006 za glavnega poročevalca imenoval g. WILMSA ter mnenje soglasno sprejel.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor opozarja, da je treba pri pripravi Akcijskega načrta EU za gozdove uravnoteženo upoštevati gospodarske, okoljske in socialne (trajnostne) vidike ter vidike enakopravnosti. Enako velja tudi za praktično izvajanje najpomembnejših funkcij.

1.2 Odbor meni, da je treba štirim ciljem dodati še petega in sicer „spodbujati gozd kot delovno mesto“. Ta cilj bi vključeval „varstvo in razvoj strokovne usposobljenosti tistih, ki so zaposleni v gozdovih“ ter „krepitev in ohranjanje podeželskih območij“.

1.3 Odbor predlaga, naj se varstvo in razvoj strokovne usposobljenosti tistih, ki so zaposleni v gozdovih, upošteva takrat, ko se gozd obravnava kot delovno mesto. To je razumen predlog, saj bodo akcijski načrt na podeželskih območjih poleg lastnikov gozdov v praksi izvajali zaposleni v gozdnih podjetjih, na ministrstvih in v upravnih organih držav članic.

1.4 EESO meni, da je krepitev in ohranjanje podeželskih območij pomemben dejavnik pri zagotavljanju uspešnega izvajanja Akcijskega načrta EU za gozdove na kraju samem v državah članicah. S poglavjem o podeželskih območjih akcijski načrt dejavno skrbi za prihodnost teh območij v Evropi ter za to, da ne bodo hiralala in zaostajala kot ekološko in socialno zapuščena območja.

1.5 Odbor pripisuje velik pomen dejstvu, da je Akcijski načrt EU za gozdove popolnoma zanesljiv projekt in ne zgolj izjava volje. Zanesljivost je ključ do sprejemljivosti in verodostojnosti akcijskega načrta EU.

2. Uvod

2.1 Pri pripravi Akcijskega načrta EU za gozdove so Komisija in države članice oblikovale skupen pogled na gozdarstvo ter prispevek gozdov in gozdarstva k sodobni družbi:

2.2 Gozdovi za družbo pomenijo dolgoročno večnamensko gozdarstvo, ki izpolnjuje današnje in prihodnje družbene potrebe ter zagotavlja preživljanje z gozdovi.

2.3 Večnamensko gozdarstvo prinaša gospodarske, ekološke, socialne in kulturne prednosti. Zagotavlja obnovljive in okolju prijazne surovine ter ima pomembno vlogo pri gospodarskem razvoju, zaposlovanju in blaginji v Evropi, zlasti na podeželju. Gozdovi prispevajo h kakovosti življenja, saj ponujajo prijetno življenjsko okolje, možnosti za preživljanje prostega časa in rekreacijo, hkrati pa so sinonim za varstvo okolja in ekološke vrednote. Gozdovi morajo ohraniti duhovno in kulturno dediščino, ki jo predstavljajo.

2.4 V skladu z zgoraj navedenim ima akcijski načrt štiri cilje:

— izboljšanje dolgoročne konkurenčnosti;

— izboljšanje in varstvo okolja;

— prispevek h kakovosti življenja;

— spodbujanje usklajevanja in komunikacije.

2.5 Petletni akcijski načrt (2007–2011) sestavlja vrsta ključnih ukrepov, ki jih Komisija želi izvajati skupaj z državami članicami. Vsebuje tudi dodatne dejavnosti, ki jih lahko izvajajo države članice v skladu s svojimi posebnimi pogoji in prednostnimi nalogami ter ob podpori sedanjih instrumentov Skupnosti; za izvajanje teh dejavnosti bodo mogoče potrebni tudi nacionalni instrumenti.

2.6 Z vidika praktičnega izvajanja Akcijskega načrta EU za gozdove je potreben transparenten okvir za ukrepe v zvezi z gozdovi in odločitve na ravni Skupnosti in držav članic.

2.7 Akcijski načrt bi moral služiti obveščanju in razvoju nadaljnjih usmerjenih dejavnosti gozdarske politike, ki se gibljejo med ukrepi Skupnosti in gozdarskimi politikami držav članic.

2.8 Cilj Akcijskega načrta EU za gozdove je ohranjanje, podpora in širitev ekonomičnega, ekološkega in socialnega (trajnostnega) gospodarjenja z gozdovi ter večnamenske vloge gozdov.

2.9 Načeloma bi bilo treba pripraviti nacionalno primerljive gozdarske programe kot obvezujoč okvir za izvajanje mednarodnih obveznosti in predpisov, povezanih z gozdovi. Globalne in medsektorske teme, kot je uporaba lesa kot vira energije, imajo v gozdarski politiki vedno večji pomen. To pa zahteva večjo doslednost, obveščanje in usklajevanje.

2.10 Glede na raznovrstnost ekoloških, družbenih, gospodarskih in kulturnih značilnosti ter različnih oblik lastništva gozdov v EU, EESO meni, da bi akcijski načrt moral upoštevati potrebo po specifičnih regionalnih spodbudah in ukrepih za različne vrste gospodarjenja z gozdovi in lastniških razmerij. Akcijski načrt ponazarja pomembno vlogo lastnikov gozdov, zaposlenih v gozdnih gospodarstvih in podeželja pri trajnostnem gospodarjenju z gozdovi EU.

2.11 Odbor priporoča Komisiji, da v Akcijskem načrtu EU za gozdove upošteva naslednjih pet ciljev:

- izboljšanje dolgoročne konkurenčnosti;
- izboljšanje in varstvo okolja;
- izboljšanje kakovosti življenja s trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi;
- spodbujanje usklajevanja in komunikacije;
- spodbujanje gozdov kot delovnega mesta.

3. Ukrepi

3.1 Izboljšanje dolgoročne konkurenčnosti

3.1.1 Odbor meni, da bi bilo treba v okviru tega cilja upoštevati še druge možne gozdne proizvode, ne le les, kot so na primer zagotavljanje visokokakovostne pitne vode ali povezava med CO₂ in trgovanjem z emisijami.

3.1.2 2. ključni ukrep: Spodbujati raziskave in tehnološki razvoj za okrepitev konkurenčnosti gozdarskega sektorja

3.1.2.1 Splošna izmenjava oz. prenos znanja o rezultatih raziskav in tehnološkega razvoja med evropskimi raziskovalnimi centri bi poleg spodbujanja ravno tako pripomogla h krepitvi konkurenčnosti gozdarskega sektorja.

3.1.2.2 Za izboljšanje splošne konkurenčnosti gozdarstva bi bilo treba v okviru akcijskega načrta v sodelovanju z državami članicami na znanstveni osnovi pojasniti, koliko zaposlenih z ustreznimi kvalifikacijami potrebujejo države članice za nadaljnje trajnostno in z ekonomskega vidika uspešno gospodarjenje z gozdovi na podlagi nacionalnih zakonov in uredb.

3.1.3 3. ključni ukrep: Izmenjavati in ocenjevati izkušnje pri vrednotenju in trženju nelesnih gozdnih dobrin in storitev

3.1.3.1 EESO meni, da lastniki gozdov ne bi smeli prejemati nadomestil za trenutno netrženo blago in storitve. Posamezni uporabniki in upravičenci bi morali storitve plačati neposredno lastnikom gozdov.

3.1.3.2 Odbor priporoča Komisiji, da Stalnemu odboru za gozdarstvo predlaga ustanovitev ad hoc delovne skupine, ki bo preverila in dokumentirala dejavnosti in izkušnje v posameznih državah članicah v zvezi z dodatnimi tržnimi možnostmi za gozdarske proizvode in storitve. Takšna izmenjava dokumentacije bo koristila vsem lastnikom gozdov in državam članicam.

3.1.4 4. ključni ukrep: Spodbujati uporabo gozdne biomase za proizvodnjo energije

3.1.4.1 Pri predelavi lesnih odpadkov za proizvodnjo energije je treba zagotoviti, da takšna uporaba lesa ne bo osiromašila kakovosti prsti in posledično zmanjšala raznolikost živalskih in rastlinskih vrst.

3.1.4.2 Če se kot vir energije uporabljajo kemično obdelani lesni odpadki, je treba zagotoviti, da pri sežiganju ne uhajajo nevarni ostanki v zrak in prst.

3.1.4.3 Po mnenju EESO je treba evropske odločitve sprejemati na osnovi rezultatov znanstvenih raziskav o tem, kdo (države članice) uporablja les kot vir energije in kako ter kje se ga uporablja na trajnosten način. Samo v državah v razvoju se 50 % porabljenega lesa uporabi kot nenadomestljivo gorivo (vir energije) brez ustrezne dodane vrednosti. Ne smemo dovoliti, da se to zgodi v državah članicah EU; to nevarnost je treba izključiti. Z dolgoročnega vidika je treba oceniti ekološko, ekonomsko in socialno najugodnejšo strateško možnost za evropsko proizvodnjo energije iz lesa ter to možnost uresničiti v praksi.

3.1.4.4 Preden se v gozdarstvu uporabijo kakršna koli gensko spremenjena semena ali sadike, je treba zagotoviti, da so ekološko sprejemljiva.

3.1.5 5. ključni ukrep: Podpirati sodelovanje med lastniki gozdov ter krepiti izobraževanje in usposabljanje v gozdarstvu

3.1.5.1 Spodbujati je treba sodelovanje ne le z lastniki gozdov, temveč tudi z zaposlenimi v gozdarstvu. V tej povezavi imajo gozdarji in srednji vodstveni uslužbenci na podeželskih območjih posebno vlogo, saj predstavljajo vez med lastniki gozdov in industrijo; to vlogo je treba ohranjati in spodbujati s primernimi strukturami. Uporaba lesa in gospodarjenje z gozdovi sta odvisna od tega, ali je na kraju samem dovolj usposobljenih vodstvenih delavcev.

3.1.5.2 Ob upoštevanju tega EESO meni, da bi države članice morale spodbujati poklicno in nadaljnje usposabljanje lastnikov gozdov, vodstvenih in drugih delavcev v gozdarstvu ter gozdnih podjetjih. Države članice bi morale z organizacijo svetovalnih storitev spodbujati ne le združenja lastnikov gozdov, temveč tudi poklicna združenja zaposlenih. To spodbujanje je sestavni del trajnostnega (družbenega) razvoja, ki ga podeželsko okolje še kako potrebuje.

3.1.5.3 Za povečanje konkurenčnosti in gospodarske uspešnosti gozdarstva lahko države članice v okviru prednostnih nalog tudi:

- podpirajo razvoj poklicnih organizacij;
- samodejno vključijo poklicna združenja s področja gozdarstva v odločitve gozdarske politike;
- spodbujajo posamezne poklice v gozdarstvu na osnovi Akcijskega načrta EU za gozdove;
- podpirajo prostovoljno certificiranje gozdarstva s priznanimi sistemi.

3.2 Izboljšanje in varovanje okolja

3.2.1 Odbor meni, da so ohranjanje, varstvo in širitev ekološke trajnosti v gozdarstvu ter varstvo okolja osrednjega pomena za doseganje cilja, ki ga predlaga Komisija.

3.2.2 Po mnenju EESO prostovoljno certificiranje gozdnih podjetij s priznanimi certifikacijskimi sistemi močno prispeva k zagotavljanju, spodbujanju in krepitvi trajnosti.

3.2.3 8. ključni ukrep: Delo v smeri evropskega sistema za spremljanje gozdov

3.2.3.1 EESO pozdravlja zasnovo evropskega sistema za spremljanje gozdov. Pripraviti bi bilo treba poimenski seznam pomembnih mednarodnih organizacij, ki naj bi sodelovale v tem sistemu, s čimer bi zagotovili, da noben pomemben akter ali pomembno strokovno znanje ne bodo izpuščeni.

3.2.3.2 Evropsko središče za podatke o gozdovih naj bi zbrane in znanstveno ovrednotene podatke v skladu z direktivami o varstvu podatkov predstavilo širši javnosti in jih po potrebi tudi dalo na voljo.

3.2.4 9. ključni ukrep: Okrepiti varovanje gozdov v EU

3.2.4.1 Gozdarska poročila, ki jih države članice pripravijo in objavijo enkrat letno, predstavljajo pomembno osnovo za sedanje informacije o stanju gozdov. Zato Odbor meni, da bi s podporo EKSRP in instrumenta Life+ morali spodbujati pripravo posameznih poročil.

3.2.4.2 Pogosteje bi bilo treba uporabljati in bolj spodbujati možnost spremembe lahko gorljivih samostojnih pridelkov v mešani sestoji, kar je lahko preventivni protipožarni ukrep.

3.3 Glede tretjega cilja akcijskega načrta, ki ga predlaga Komisija (Prispevek h kakovosti življenja), Odbor predlaga novo besedilo: **Izboljšanje kakovosti življenja s trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi.**

3.3.1 V svojem sporočilu Komisija ugotavlja, da lahko države članice spodbujajo naložbe za večjo javno koristnost gozdov. Odbor meni, da bi EKSRP moral zagotavljati tudi podporo pri ohranjanju in krepitvi podeželja, saj imajo gozdovi tukaj zelo pomembno vlogo.

3.3.2 10. ključni ukrep: Spodbujati izobraževanje in obveščanje o okolju

3.3.2.1 Spodbujanje usposabljanja in ukrepov za obveščanje ne sme biti omejeno le na področje varstva okolja; spodbujati je treba tudi socialno področje. Obe področji se pokrivata, socialna odgovornost učiteljev ali kulturna razsežnost na primer zahtevata največji možen obseg usposabljanja in informacij s socialnega področja.

3.3.3 12. ključni ukrep: Proučitev potenciala mestnih in obmestnih gozdov

3.3.3.1 Gozdovi in zaloge lesa se na mestnih in gosto naseljenih območjih v vseh državah članicah brez dvoma zmanjšujejo. Gozdovi so v nevarnosti zaradi večje škode, ki jo povzročajo emisije, zlasti tudi zaradi krčenja gozdov. Nadomestna zemlja v enakem naravnem prostoru je le redko na voljo, kar je posledica nadpovprečnega povpraševanja po bivalnih in industrijskih površinah ter stalnega širjenja infrastrukture. Ceste, železniške proge in razširitve letališč k temu prispevajo pomemben delež.

3.4 Spodbujanje usklajevanja in komunikacije

3.4.1 13. ključni ukrep: Okrepiti vlogo stalnega odbora za gozdarstvo

3.4.1.1 EESO meni, da je treba med izvajanjem akcijskega načrta organizirati skupna srečanja, ki se jih bodo udeležili združenja in akterji iz celotnega področja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v Evropi ter zastopali svoje področje. Enako velja za oblikovanje ad hoc delovnih skupin. Ti ukrepi bi zagotovili, da bi veliko akterjev s področja gospodarjenja z gozdovi akcijski načrt sprejelo in ga podpiralo.

3.4.2 16. ključni ukrep: Okrepiti udeležbo EU v mednarodnih procesih na področju gozdarstva

3.4.2.1 Eden izmed ukrepov za zmanjšanje svetovnega krčenja gozdov bi bil oblikovanje evropskega zakona za zaščito pragozda, ki bi med drugim določal, pod kakšnimi pravnimi pogoji lahko v EU prihaja, se predeluje in uporablja les iz tropskih gozdov in pragozdov. Komisija bi morala proučiti ustrezno zakonodajno pobudo in doseči sprejetje evropskega zaščitnega zakona za pragozd do leta 2012. EESO želi poudariti, da je proces EU FLEGT, ki trenutno poteka, lahko orodje za boj proti svetovnemu krčenju gozdov in slabšanju stanja pragozdov. Zakonodaja v okviru akcijskega načrta FLEGT bi morala delovati kot sistem, ki bi preprečil, da bi na trge EU in v njeno predelovalno industrijo prihajal nezakonito posekan les.

3.4.3 18. ključni ukrep: Izboljšati izmenjavo informacij in obveščanje

3.4.3.1 Za doseg multiplikacijskega učinka bi morale biti vse zainteresirane strani na področju gospodarjenja z gozdovi vključene v dogodke, ki bodo po vsej verjetnosti močno vplivali na javnost v državah članicah, pri tem pa bi bilo treba zainteresirane strani tudi finančno podpreti.

3.5 Za zagotovitev trajnostnega gospodarjenja za gozdovi v EU EESO meni, da je treba zagotoviti strokovno usposobljenost zaposlenih v gozdovih. V tej povezavi imata odločilno vlogo tudi krepitev in ohranjanje podeželskih območij. Zato EESO poziva Komisijo, da razmisli o naslednjem novem cilju: **Spodbujati gozd kot delovno mesto.**

3.5.1 Odbor poudarja, da lahko gozd izpolnjuje vse svoje funkcije in družbene naloge le, če je na področju gospodarjenja z gozdom in skrbi zanj zaposlenih dovolj ljudi (gozdnih delavcev, upravljavcev strojev, uradnikov v gozdnem gospodarstvu in vodstvenih delavcev). Ti zaposleni bi morali imeti osnovne strokovne kvalifikacije in se stalno dodatno izobraževati. To seveda velja tudi za lastnike gozdov, ki delajo z zaposlenimi. Kvalifikacije bi morale biti usklajene z gospodarskimi, ekološkimi in družbenimi zahtevami dela. To zlasti velja za zagotavljanje varstva narave v gozdovih.

3.5.2 Za doseg tega cilja EESO predlaga naslednje nove ključne ukrepe:

- 19. ključni ukrep: Spodbujati izobraževanje in nadaljnje usposabljanje
- 20. ključni ukrep: Proučitev povezave med trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi in strokovnim usposabljanjem oz. kvalifikacijami v gozdarskem sektorju
- 21. ključni ukrep: Podeželska območja

3.5.3 19. ključni ukrep: Spodbujati izobraževanje in nadaljnje usposabljanje

3.5.3.1 Komisija in države članice bi morale okrepiti spodbujanje izobraževanja oz. nadaljnega usposabljanja, raziskav, razvoja in prenosa tehnologije na področju gozdarstva, lesa in varstva narave.

3.5.3.2 Odbor meni, da mora Komisija podpirati priznane sisteme za certifikacijo gozdarskih podjetij, ki omogočajo kazalnike trajnostnega kadrovskega načrtovanja in razvoja v gozdarskih podjetjih in tako prispevajo k zagotavljanju in širitvi zaposlovanja.

3.5.4 20. ključni ukrep: Proučitev povezave med trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi in strokovnim usposabljanjem oz. kvalifikacijami v gozdarskem sektorju

3.5.4.1 Komisija bi morala podpirati znanstvene raziskave o povezavi med trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi in poklicnim usposabljanjem oz. kvalifikacijami lastnikov gozdov in zaposlenih na tem področju (razjasnitev zahtev).

3.5.4.2 EESO priporoča Komisiji, da pripravi študijo o specifičnih poklicih, potrebnih za zagotavljanje dolgoročne konkurenčnosti gozdarskega sektorja.

3.5.5 21. ključni ukrep: Podeželska območja

3.5.5.1 Gozdovi v državah članicah se zlasti nahajajo na strukturno šibkih podeželskih območjih. Na teh območjih gozdarski sektor zagotavlja ohranjanje infrastrukture, zaposlovanje in dohodke lastnikom gozdov ter podeželskim prebivalcem. Brez ekonomsko neokrnjenega gozdarstva ta ekološko dragocena turistična območja ne bi mogla slediti splošnemu razvoju dežele. To bi verjetno povzročilo odseljevanje prebivalstva iz teh regij, staranje prebivalstva, zanemarjene gozdove in

izgubo infrastrukture. Uničenje podeželskih struktur neizogibno vodi k težavam pri uporabi lesa kot surovine v času povečanega globalnega povpraševanja.

3.5.5.2 Komisija bi morala spodbujati in podpirati proučevanje in raziskave pomena gozdarstva na podeželskih območjih.

3.5.5.3 EESO meni, da bi bilo treba države članice pozvati k zagotavljanju in izboljšanju stanja na trgu dela na podeželskih območjih. Izogniti se je treba socialnim stiskam, ki so posledica nenehnih strukturnih sprememb. Po potrebi se je treba temu razvoju upreti z usklajenimi programi. Povečati bi bilo treba privlačnost podeželskih območij za prebivalstvo, zlasti za mlade.

3.5.5.4 Odbor poziva Komisijo, da z EKSRP finančno podpre podeželska območja. Na njihovo prošnjo bi finančno podporo morali prejeti neposredno lastniki gozdov oz. podjetja ali združena gozdarska podjetja.

4. Ocena

4.1 Komisija bi morala zagotoviti, da bi bile vse zainteresirane strani v evropskem gozdarstvu zastopane v Svetovalni skupini za gozdarstvo in pluto.

V Bruslju, 26. oktobra 2006

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS